

Høringsinnspill – NHO Geneo til Næringskomiteen om Prop. 1 S (2025-2026)

NHO Geneo er landsforeningen for helsenæring, velferd og oppvekst, og representerer nærmere 2.500 bedrifter med 34.500 årsverk i hele Norge. Bransjeforeningene i NHO Geneo består av Legemiddelindustrien (LMI), Melanor (bransjeorganisasjonen for medtek og lab), Helse og Velferd, og Barnehagebransjen. Organisasjonen takker for muligheten til å komme med høringsinnspill i forbindelse med forslag til statsbudsjett for 2026 til næringskomiteen.

NHO Geneo mener dette er et budsjett som ikke legger til rette for at Norge blir et mer attraktivt marked for investeringer i helseindustrien, verken fra norske eller internasjonale aktører. Endringer i virkemiddelapparatet fremstår først og fremst som kutt, fremfor målrettede tiltak som styrker konkurransekraften. Manglende koordinering og incentiver gjør det vanskelig å tiltrekke internasjonale investeringer og å skalere forskningsresultater til produkter og produksjon i Norge.

NHO Geneo oppfordrer komiteen til å sikre konkurransedyktige rammevilkår for helsenæringen i Norge. Det må gjøres investeringer som kan sikre innovasjon og produksjon til Norge og øke attraktiviteten til Norge som forskningsland, slik at landet ikke blir akterutseilt ytterligere mens våre naboland styrker sine livsvitenskapsmiljøer for å møte konkurransen fra USA og Kina.

1. Eksportsatsing på helsenæring (kapittel 960, post 71)

Helsenæringen ble i februar 2024 lansert som en av Norges nye nasjonale eksportsatsinger under «Hele Norge eksporterer». Satsingen ligger under Nærings- og fiskeridepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet. Målet er å øke eksportinntektene for helsenæringen fra 22 milliarder kroner i 2021 til 50 milliarder kroner i 2030.

NHO Geneo er en av aktørene som har plass i prosjektstyret. Gjennom arbeid i prosjektstyret og fra forslag til statsbudsjett for 2026, er det tydelig at regjeringen ikke tar eksportsatsing på helsenæring på alvor. I årets budsjettforslag er midlene foreslått overført til Innovasjon Norge, kap. 2421, post 74. Ettersom det samtidig er foreslått kutt i midlene til Innovasjon Norge, er dette i praksis en nedprioritering av eksportsatsingen.

Manglende midler til eksport og internasjonalisering svekker Norges synlighet internasjonalt og reduserer landets attraktivitet for utenlandske investeringer. Regjeringens satsinger på området er betydelig svakere enn de konkrete forslagene som Nasjonalt Eksportråd har fremmet, og det er usikkert om de vil bidra til å nå de ambisiøse målene som er satt.

NHO Geneo oppfordrer komiteen til å følge Nasjonalt Eksportråds opprinnelige forslag, som beskriver konkrete, målrettede tiltak for å styrke eksporten i de ulike næringene. For helseindustrien ber vi spesielt om at kap. 960, post 70 økes med 50 millioner kroner, slik at Norge kan henge med i konkurransen når EU, Sverige og Danmark nå satser på livsvitenskap som en viktig vekstindustri.

2. «Most-Favored-Nation»-prising (MFN) av legemidler og konsekvenser for legemiddelindustrien i Norge.

«Most-Favored-Nation»-prisinsippet og fokuset på legemiddelpriser fra USA har potensiale til å bli alvorlig for helsenæringen i Norge. Det tydeligste eksempelet på dette er de nylige hendelsene i Storbritannia, der flere legemiddelselskaper nå trekker sine forskningsinvesteringer og arbeidsplasser ut fra landet.

I Norge har man i flere år sett at Europa faller bak Kina og USA når det kommer til forskningsinvesteringer og utvikling av nye legemidler. Europas andel av global forskning og utvikling (FoU) innen farmasi og kliniske studier i EØS-området har sunket fra 22 % til 12 % mellom 2013 og 2023. I motsetning til dette har Kina doblet antallet kommersielle studier siden 2018, og står nå for 18 % av de globale kommersielle kliniske studiene¹.

Samtidig satser EU og våre naboland tungt på helseindustrien, og alle har blant annet utviklet sine egne life science-strategier. I både Sverige og Danmark har legemiddelindustrien bidratt til tusenvis av arbeidsplasser og store inntekter til staten gjennom suksessen til selskapet som Novo Nordisk, Leo Pharma og Astra Zeneca.

Norge er det eneste landet som har som legemiddelpolitisk mål at legemidler skal ha «lavest mulig pris». Eksempelvis har Tyskland som sitt mål at legemidler skal ha «riktig pris». Norske legemiddelpriser er betydelig lavere enn andre europeiske land, lavest i pris av våre skandinaviske naboland og senest i legemiddeltilgang for pasienter gjennom det offentlige helsevesenet. I 2024 var ventetiden på innføring av et nytt legemiddel 524 dager i snitt.

Når USA og president Trump nå stiller krav om at amerikanske legemiddelpriser skal ha laveste nivå av 14 europeiske land, hvorav Norge er ett, merker norsk helseindustri effekten med en gang ved at det ikke lanseres nye produkter i Norge. Effekten av dette er på kort sikt et dårligere legemiddeltilbud til norske pasienter, men eksempelet fra Storbritannia viser også at dette i løpet av kort tid har potensialet til å redusere forskningsinvesteringer og arbeidsplasser også i Norge.

Helseindustrien har lenge slitt med at Norge har vært et lite attraktivt land for investering, forskning og utvikling på grunn av vår skattepolitikk, legemiddelprising og mangel på insentiver, men det er viktig å understreke at det alvorligste industrien opplever nå er på et helt annet nivå enn det vi har sett tidligere.

EU har startet å ta alvorlig innover seg, og politiske diskusjoner rundt legemidler flytter seg fra hvordan regulere til hvordan insentivere. NHO Geneo vil oppfordre Stortinget og norske myndigheter til å gjøre det samme. Norge er eneste skandinaviske land uten en life science strategi, og vi har ikke lyktes i å nå målene våre for industrifinansierte kliniske studier.

Dersom Norge ikke tar grep i løpet av kort tid er det vanskelig å se for seg at vi skal kunne være et attraktivt land for kliniske studier og andre type forskningsinvesteringer i fremtiden. Vi frykter også at helseindustriarbeidsplasser flyttes ut av landet, og at legemiddeltilgangen for norske pasienter forverres.

NHO Geneo viser for øvrig til eget høringsinnspill fra Legemiddelindustrien.

Ved spørsmål, ta kontakt med fung. kommunikasjonssjef i NHO Geneo, Ola Eloranta, på e-post: ola.eloranta@nhogeneo.no.

¹ European Federation for Pharmaceutical Industries and Associations (EFPIA), October 2024: https://efpia.eu/media/o2gjnfmfu/efpia_ve_iqvia_assessing-the-clinical-trial-ct-ecosystem.pdf